

TABIVEREGA TULEKS UUS KOSSUMÄNG KORRALDADA: Tapa gümnaasiumi Tootsid (vasakult) Jan Pirjo, Risto Kesaväli, Janis Truus, Remy Negus, Priit Vaigurand, Martin Hiet ja kunstiopetaja Anne Kont.

Tootsid istuvad ühte pinki

Koolid koondavad kasvatusraskustega lapsed eraldi klassidesse, mida juhivad kõva karastusega pedagoogid.

Juhani Püttsepp

juhani@ekspress.ee

Selle Tapa gümnaasiumi põhikooliklassi nimekirjas on ainult 11 last. Ainult poisid. Mõni õpib seitsmenda, mõni kaheksanda ja mõni üheksanda klassi programmi järgi. Mõni on nii palju istuma jäänud, et saab varsti täisealiseks.

Enamik neist kannab siili-soengut.

Üks neist ei käi üldse tundides.

Üks neist istub arestimajas. Üks vabanes äsja arestimajast.

Kahte ootab ees kohus.

Nende klassiruumi akna ees on trellid, aga mitte sellepärast, et takistada koolist põgenemist, vaid sellepärast, et varas sisse ei murraks.

Väiksemad lapsed kadestavad neid, sest poistel on mitmel tasapinnal asuvate pinkidega valgusküllane klassiruum (mis sellest, et seinas harjavarrega löödud ja kinni pahteldatud augud).

Poisid tunnevad uhkust kari-ka üle, mille said läinud aastal, kui Tabivere kooli kossumängus võitsid.

Neil on kamba peale üks tüdruk, see seisab kogu aeg tikksirgelt klassiruumis kapi otsas. Tabivere omade kingitud plekist ja puust Teele. Koolipere kutsub neid poisse Tootsideks.

Pooled Tapa Gümnaasiumi direktori **Elmu Koppelmanni** kabineti klaaskapis hoiul seisvast kümnest suitsupakist on ära võetud Tootsi klassist.

“Ma olen puhas Toots,” ütleb klassi pikim ja turjakaim, tätoveeritud õlavarrega **Jan Pirjo**. “Ja Tootside klassi on vaja, sest siin on kergem programm.”

Nagu nende **Oskar Lutsu** “Kevadest” pärit ristiisagi, pole Tapa Tootsid suu peale kukkunud, vaid sekkuvad tundi, siis kui tahavad.

“Toots oli kõva mees, kes tegi palju pätti, nii nagu meie,” sõnastab Tootsi põhimõtteid **Risto Kesaväli**. “Aga ka lollid tahavad targemaks saada.”

Tootside juht väsis ära

Tapa Tootsi klassi juured ulatuvad 1996.–1997. a direktor **Elmu Koppelmanni** üle peetud kohtuprotsessi. Koolist välja visatud õpilane **Hardi Lootus** kaebas siis Koppelmanni kohtusse, süüdistades, et direktor on teda peksnud.

Pärast seda, kui Viru ringkonnakohus Koppelmanni õigeks mõistis ja ta õpilaste peksmise süüdistusest vabastas, tuligi koolijuhil idee koondada raskestikasvatatavad poisid ühte klassi. Tapal 1998. aasta sügisel ajalooõpetaja **Kristi Tamme** juhtimisel alustanud Tootsi klass oli

üks esimesi Eestis, tänaseks on omavalitsused selliseid klasse moodustanud 41 koolis.

Tapa Tootside taltsutamisele meelitati kooli raskekahurvägi, kõige staažikamad ja energilisemad õpetajad, kirjutas Õpetajate Leht.

Koppelman korraldas keldrikorruuse metallitööklassis 100 000 kroonise remondi, sellest sai Tootside oma klass. “Tahtsin poisse linna pealt, ula pealt kooli tagasi tuua.”

Kristi Tamm tiris Tootse ujuma ja tööpraktikale. Esimesest lennust läksid kolm-neli poissi põhikooli lõpetamisel Rakvere kutsekooli edasi õppima. Tootsi klassi 19aastaselt lõpetanud **Margo** töötab nüüd erafirmas.

“Aga see on asja ilusam pool,” ütleb järsu loomuga Koppelman, kes on nüüd Tootsi klassiga nii hädas, et tahab selle kevadel kinni panna. Täpsemalt ta neid kinnipanemise põhjuseid ajalehes arutada ei taha.

Õpetaja Kristi Tamm väsis ära ja loobus eestvedaja rollist.

Nüüd käivad noored Tootsid kohut sama sagedasti kui kunagi Vargamäe mehed. Näiteks panid nad läinud sügisel ühe koolivenna jõusaali kangide alla kinni ja kool andis asja kohtusse.

Praegusel klassijuhatajal, 22aastaselt **Ivar Augasmäel** napib kogemust.

“See peab olema Õpetaja suu-

Tootsi klassides õppijad

2000/2001 -
25 koolis 283 õpilast

2001/2002 -
34 koolis 436 õpilast

2002/2003 -
41 koolis 480 õpilast

Kümnendik Tootsistest on tüdrukud

Allikas: haridusministeerium

re tähega, ta peab tahtma lapsi aidata, ta peab suutma Tootside sageli väga rõvedates vigurites näha inimlikku poolt,” loetleb Koppelman Tootside juhtimiseks vajalikke omadusi. “Selliseid peaaegu polegi.”

Augasmägi räägib, kuidas üks Toots polnud päeval koolis, aga pärast tunde, kui teised klassitoa seinas auke kinni pahteldasid, tuli suitsu ja tuld küsima.

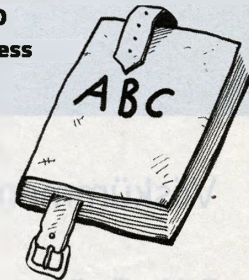
Augasmägi: “Saatsin ta välja ja siis ütles mulle: “Kuradi nagla!””

Viimane päästenöör

Oskar Lutsu Toots lõi õpetaja koera lombakaks ja naelutas kõstri sünnipäeval selle välisuksele silgud särama.

Koppelman ütleb, et Lutsu Tootsis polnud nii palju pahatahtlikkust kui tänapäeva Tootsides.

KOOLILOOD
Eesti Ekspress
jätkab
artiklisarja,
mis räägib
muutustest
koolielus.

Õpi- ja kasvatusraskustega lastele mõeldud Tootsi klassid on päästenöör paljudele, räägib haridusministeeriumi alus- ja põhihariduse talituse peaekspert **Merike Mändla**. “Tähtis on, et õpetaja armastaks neid lapsi ja sooviks aidata, mitte ei võtaks sellise klassi juhatamist kui karistust.”

Mändla sõnul sobiks Tootsi klassi juhatama meesterahvas, aga mehi leidub koolis vähe. “Siis on klassijuhatajad tavaliselt vanemad naised. Kõige parem ja kogenum kaader.”

“Eks sellise klassi juhataja peab üks hea inimene olema,” ütleb kolm aastat Kilingi-Nõmme Tootse õpetanud **Mari Karon**. “Lapsed saavad seitsmenda meele aru, kui õpetaja nende peale viha kannab.”

Karon nimetab Tootsi klassi lihtsalt poisteklassiks, ta peab Tootsi nime sildiks, mida pole vaja lastele külge panna. “Ka Tootsil tuli tegu enne ja mõte pärast – see on ainus sarnasus.”